

Erken Çocuklukta Program:

Planlama, Uygulama, Değerlendirme

Prof. Dr. Adalet KANDIR

Prof. Dr. Münevver CAN YAŞAR

Doç. Dr. Ali İbrahim Can GÖZÜM

Dr. Öğr. Üyesi Zerrin MERCAN

Prof. Dr. Adalet KANDIR - Prof. Dr. Münevver CAN YAŞAR -
Doç. Dr. Ali İbrahim Can GÖZÜM - Dr. Öğr. Üyesi Zerrin MERCAN

**ERKEN ÇOCUKLUKTA PROGRAM:
Planlama, Uygulama, Değerlendirme**

ISBN 978-625-8325-44-7

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ağustos 2022, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Prof. Dr. Adalet KANDIR

Yazar, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünden 1988 yılında mezun oldu. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi alanında 1991 yılından yüksek lisans öğrenimini tamamladı. 1994 yılında Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Bilim Dalı'nda doktora öğrenimini tamamladı. 2001 yılında yardımcı doçent, 2008 yılında doçent, 2014 yılında ise profesör oldu. Pek çok ilde uzmanlık alan konularında resmi ve özel kurum yöneticilerine, öğretmenlere ve ebeveynlere yönelik eğitim seminerleri ve konferanslar verdi. Ulusal ve uluslararası projelerde ve toplantılarda koordinatör, eğitim danışmanı, bilim danışmanı, proje yürütücüsü ve uzman olarak görev aldı. Erken çocuklukta eğitim programı geliştirme, etkin öğrenme, erken çocuklukta kişilik gelişimi ve eğitimi, erken akademik becerilerin gelişimi ve eğitimi, kültürel değişim sürecinde çocuk yetiştirme, dijital kültür ve eğitim, erken bilim ve matematik eğitimi, sanat eğitimi, dil etkinlikleri, erken okuryazarlık, bilişsel gelişim, dezavantajlı çocukların eğitimi, çocukları gelişimsel değerlendirme gibi konularda kitapları, ulusal ve uluslararası çok sayıda yayını (bildiri, makale, kitap bölümü) bulunmaktadır. Halen Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmakta, lisans ve lisansüstü yüksek lisans/ doktora programlarında derslerini yürütmektedir.

ORCID No: 0000-0002-9917-2587

Prof. Dr. Münevver CAN YAŞAR

Yazar, 2009 yılında Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Bilim Dalı'nda doktora öğrenimini tamamladı. 2011 yılında yardımcı doçent, 2012 yılında doçent, 2021 yılında ise profesör oldu. Ulusal ve uluslararası projelerde ve toplantılarda, proje yürütücüsü ve uzman olarak görev aldı. Erken çocuklukta eğitim programı geliştirme, yaratıcı düşünme, drama, bilim ve matematik eğitimi, sanat eğitimi, dil etkinlikleri, aile eğitimi, çocuk ihmal ve istismarı gibi konularda ulusal ve uluslararası çok sayıda yayını (bildiri, makale, kitap ve kitap bölümü) bulunmaktadır. Gazi Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan yazar halen Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmakta, lisans ve lisansüstü programlarda derslerini yürütmektedir.

ORCID No: 0000-0003-1987-8393

Doç. Dr. Ali İbrahim Can GÖZÜM

Yazar, 2017 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı'nda doktora öğrenimini tamamladı. 2015 yılında yardımcı doçent, ünvan değişikliği sonucu 2018 yılında doktor öğretim üyesi oldu. Erken çocuklukta bilim ve matematik eğitimi, bilişsel ve dil gelişim, eğitim programı, teknoloji, dijital oyun ve ebeveyn arabuluculuğu gibi konularda kitapları, ulusal ve uluslararası yayını (bildiri, makale, kitap bölümü) bulunmaktadır. Halen Kafkas Üniversitesi Dede Korkut Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmakta, lisans programında dersler yürütmektedir.

ORCID No: 0000-0002-7765-4403

Dr. Öğr. Üyesi Zerrin MERCAN

Yazar, 2019 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı'nda doktora öğrenimini tamamladı. 2020 yılında doktor öğretim üyesi oldu. Erken çocuklukta bilim ve matematik eğitimi, STEM, bilişsel ve dil gelişimi, erken çocuklukta hikaye kitapları gibi konularda kitapları, ulusal ve uluslararası yayını (bildiri, makale, kitap bölümü) bulunmaktadır. Halen Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmakta, lisans programında dersler yürütmektedir.

ORCID No: 0000-0002-9263-4363

ÖN SÖZ

Günümüzde eğitimden beklentiler, 21. Yüzyıl insanının yetkinlikleri temelinde şekillenmektedir. Bu da eğitimde kalite konusunu gündeme getiriyor. Eğitimde kaliteyi belirleyen en önemli ölçüt ise “program”dır. Eğitim programları, her kademede önemli olmakla birlikte erken çocuklukta kritik rol oynar. Erken çocukluk yaşamın ilk 8 yılını kapsayan bir süreçtir. Hayat boyu gerekli yaşam becerilerinin ve yetkinliklerinin gelişimsel yapı taşları, bu süreçte inşa edilir. Yaşamın ilk yıllarındaki bu inşa sürecinde, kaliteli bir erken çocukluk programının işlevi, tartışmasız son derece önemlidir.

Bu kitapta Erken Çocukluk Programının Planlama, Uygulama ve Değerlendirme süreçleri esas alınmış olup; eğitim programının tüm bileşenleri, konuya ilişkin uluslararası alan yazında önem kazanan yeni kavramlar ışığında, çok kapsamlı bir referans taramasıyla sentezlenmiştir. Bu kapsamda kitapta; eğitim programına ilişkin kavramlar, program hazırlama sürecine ilişkin kuramlar, program modelleri, öğretmen ve programda oyunlaştırma, planlama ve programın öğeleri, öğrenme ortamları, öğrenme süreci ve etkinlikler, uygulama ve değerlendirme süreçleri, program ve aile, programda teknolojinin kullanımı konularına yer verilmiştir.

Her erken çocukluk öğretmenin kendi eğitim planını, kendi koşulları ve çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına göre kendisinin şekillendirmesi gerekliliğinden yola çıkarak, erken çocukluk eğitim programına dair gereksinim duyabileceği tüm konular uygulamaya dönük, akademik, anlaşılır ve yalın bir dille sunulmuştur.

Kitap; bugüne kadar güncellenmiş ve bugünden sonra da güncellenecek MEB Okul Öncesi Eğitim Programlarının ve ayrıca bundan bağımsız olarak kaliteli bir erken çocukluk eğitim programı sürecinin işleyişi ile program bileşenlerinin tüm yönleriyle daha iyi anlaşılması için temel oluşturacaktır.

Değişime ve yeniliğe açık, yapıcı, yaratıcı, gelişen ve geliştiren tüm öğretmenlere ve öğretmen adaylarına katkı sağlaması dileğiyle...

Prof. Dr. Adalet KANDIR
ORCID No: 0000-0002-9917-2587

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	v
-------------	---

1. BÖLÜM

GELECEK ÇALIŞMALARINDA ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ

Küreselleşme ve Uluslararasılaşma	2
Eğitimde Sürdürülebilirlik	7
Kaynakça.....	10

2. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE BİR TEMEL OLUŞTURMA

Erken Çocukluk Eğitimi.....	16
Erken Çocukluk Programı	20
Erken Çocukluk Programının Özellikleri.....	25
Gelişim Kuramları ve Yaklaşımlar Temelli Olması.....	27
Gelişim Temelli Olması	36
Öğrenme Döngüsü Sağlaması	38
Gelişimsel Uygulamalar/Gelişime Uygun Uygulamalara Dayalı Olması.....	43
Bireysel Farklılıklara Uygun Olması.....	45
Tüm Çocuklara Duyarlı Olma (Kapsayıcılık)	47
Kültürel Çeşitliliği İçermesi	52
Bütünsellik Taşıması	53
Oyun Temelli Olması.....	56
Öğrenen Merkezli Olması.....	59
Esnek Olması	64
Zincirleme ve Ardışık Yaklaşımı Benimsemesi.....	66
Duyusal Katılımlı Olması.....	67
Sanatla Bütünleşik Olması	69
Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Programı	70
Kaynakça.....	74

3. BÖLÜM

PROGRAM SÜRECİNİN TASARIMI

Program Tasarım Yaklaşımları	87
Program Teorisi ve Program Modelleri.....	94
Program Teorisi	94
Program Modelleri	97
Kaynakça.....	116

4. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUKTA ÖĞRETMEN VE PROGRAMDA OYUNLAŞTIRMA

Öğretmenin Rolü	119
Sınıf İçi ve Sınıf Dışı Sorumluluklarda Öğretmen	120
Erken Çocukluk Öğretmeninin Kişisel Nitelikleri	124
Öğretmenin Öğrenmesi ve Gelişmesi	128
Programda Oyunlaştırma ve Öğretmen	131
Eğitimde Oyuna İlişkin Görüşler	131
Oyuna Yönelik Öğretmen Tutumları	134
Oyunda Öğretmen Sorumlulukları	135
Oyunda Öğretmen Rollerini	136
Eğitim Programında Oyunlaştırma	137
Kaynakça	143

5. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE PROGRAM OLUŞTURMA

Planlama, Uygulama, Değerlendirme	151
Programda Planlama	153
Etkili Bir Planlama	153
Planlamada Öğretmenin Rolü	157
Öğrenme Ortamlarının Planlanması	158
Programın Öğeleri ve Planlamaya Aktarılması	170
Amaçlar/Hedefler/Kazanımların Belirlenmesi	170
İçerik Belirleme	171
Öğrenme Süreci ve Etkinlikler	172
Uygulama	279
Değerlendirme	282
Kaynakça	294

6. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUK PROGRAMINDA AİLE

Temel Kavramlar	317
Aile Eğitim Modelleri	318
Ev Merkezli Aile Eğitim Modeli	319
Kurum Merkezli Aile Eğitim Modeli	320
Kurumsal Erken Çocukluk Eğitimi ile Bütünleştirilmiş Aile Eğitimi	330
Uzaktan Eğitim Yoluyla Aile Eğitimi	331

Okul-Aile İşbirliği	331
Kaynakça.....	335

7. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİM PROGRAMI VE TEKNOLOJİ

Erken Çocukluk Sınıflarında Teknoloji.....	342
Erken Çocukluk Öğretmenleri ve Teknoloji	343
Teknolojinin Programa Dahil Edilmesinde Teknolojik Pedagojik ve Alan Bilgisi (TPAB) Çerçevesi ve Öğretmen	346
Programa Teknolojinin Entegrasyonu	351
Kaynakça.....	355

1. BÖLÜM

GELECEK ÇALIŞMALARINDA ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ

Günümüz dünyasında küreselleşme ile birlikte bilgi ve iletişim teknolojilerinin deki hızlı değişimler ve gelişmeler, uluslararası boyutta ekonomi, teknoloji, sağlık ve eğitim alanlarında yeni yapılanmalara neden olmaktadır. Bununla birlikte göç, kentleşme ve artan sosyal kültürel çeşitlilik; kentleri ve toplumları yeniden şekillendirmektedir. Bu değişimler, sosyal gelir adaletsizliği, çatışma ortamları, istikrarsızlık, ekonomik krizler, popülist politikalar ve savaşlar gibi olumsuzlukları da beraberinde getirmekte eşitsizliği, sosyal ayrışmayı ve kaynakların tüketimini (OECD, 2021) hızlandırmaktadır. Buna bağlı olarak da bu yüzyılda bireylerin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumlar da (Chu vd., 2017) farklılaşmaktadır.

Castells (2010) tarafından yoğun bir dönüşüm dönemi olarak tanımlanan 21. yüzyılda başarılı bir işe, vatandaşlığa ve yaşama sahip olabilmek için bireyler; karmaşık problemlere alternatif çözümler üretme, etkili iletişim kurma, yeni bilgiyi üretme ve yönetme, takım olarak çalışma ve hızlı değişime uyum sağlayacak kadar esnek olma gibi becerilere gereksinim duymaktadır. Bu beceriler, 21. yüzyıl becerileri veya yeterlilikleri olarak adlandırılmaktadır.

Küreselleşme ve uluslararasılaşma boyutları çerçevesinde 21. yüzyıl becerilerine yönelik anlayışın güçlendirilmesi amacıyla uluslararası örgütler, kurum ve kuruluşlar; devletler ve danışmanlık şirketlerinin desteğiyle birçok çerçeve (Örneğin, ATC21S, P21-21. Yüzyıl Becerileri Ortaklığı vb.) hazırlamıştır. Benzer şekilde, son yıllarda, pek çok ülkenin (Çin, Hong Kong, Japonya, Singapur, Birleşik Devletler ve Finlandiya) eğitim sistemlerin de 21. yüzyılda başarı için gerekli olan becerileri, bilgileri ve tutumları geliştirmeye dair reform çalışmaları yapılmaya başlanmıştır (Sylva vd., 2020). Bütün bu çabalar eğitimde küreselleşme ve uluslararasılaşmayla birlikte sürdürülebilirliğin anlaşılması, bu çerçevede değişim ve dönüşümün sağlanmasını gerekli kılmaktadır. Özellikle eğitim sisteminin temeli olarak kabul edilen erken çocukluk döneminden başlayarak eğitim programlarında, amaçların, öğretme, öğrenme ve değerlendirme yaklaşımlarının nasıl yer alacağının belirlenmesine yönelik çalışmalar önem kazanmıştır.

Bu bölümde gelecek çalışmalarında erken çocukluk eğitimi kapsamında; **küreselleşme ve uluslararasılaşma** kavramları ile **eğitimde sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma** kavramları, kuramsal açıklamalar ışığında ele alınmıştır.

1.1. Küreselleşme ve Uluslararasılaşma

Küresel teriminin kullanımı, özellikle sosyal refah işlevlerinin nasıl kavran-
dığına bağlı olarak, erken çocukluk eğitimine ilişkin tüm dünya görüşlerine yö-
nelik artan bir eğilimi ifade eder. Buna karşın, *uluslararası* terimi; pedagojik yak-
laşımların paylaşımı veya ulusötesi araştırmaların geliştirilmesi gibi uluslararası
bir yaklaşımı belirtir. Küresel ve uluslararası kavramları arasında çok boyutlu ve
kaçınılmaz bir etkileşim vardır (genellikle terimler birbirinin yerine kullanılır)
(Campbell-Barr ve Bogatić, 2017). Küresel ve yerel arasındaki çok boyutlu iliş-
kinin bir kısmı hem küresel söylemlerin kişisel okumaları hem de kültürel öteki
hakkındaki yorumların dikkate alınması ile ilgilidir.

Küreselleşme; insanların, bilginin, kültürlerin, fikirlerin ve teknolojinin sı-
nırlar ötesine akışını sağlayan birbirine bağlı ve bağımlı bir dünyanın oluşturul-
masını sağlar. Küreselleşme ve uluslararasılaşma arasındaki yakın ilişki dikkate
alındığında, küreselleşmenin sınır tanımaması ve rekabete dayalı yapısı ile ulus-
lararasılaşmayı etkileyen bir unsur olduğu söylenebilir. Ayrıca uluslararasılaşma,
küreselleşme sürecinin sonucu olarak ekonomik, sosyal ve kültürel bazı oluşum ve
değişimlerin etkisinde kalma durumunu da yansıtmaktadır.

Küreselleşme, “çağdaş sosyal, politik ve ekonomik sistemlerde hem evrensel-
leştirici hem de tekilleştirici eğilimlerin aynı anda ortaya çıkması” anlamına gelir
(Blatter, 2006; Brunkhorst, 2010). Bauman (1998) benzer şekilde “küreselleşmede,
sentez ve dağılmanın, entegrasyon ve ayrışmanın aynı anda gerçekleştiği bir sü-
reçten” söz eder. Küreselleşme sadece makro düzeyde değil, aynı zamanda orta ve
mikro düzeyde de etkilidir. Bu etkiler genellikle çok yönlü veya tutarsız olabilir.
Ayrıca küresel düzeyler giderek önem kazanırken, yerel düzeylerin artan önemi-
le birlikte ortaya çıkabilir. Homojenliğe ve merkezileşmeye yönelik eğilimler ile
aynı anda heterojenliğe ve ademi merkezileşmeye yönelik eğilimler de ortaya çıkar
(Blatter, 2006). Bu açıdan küreselleşme, kültürel birleşme veya küresel kültür gibi
bir şeyin ortaya çıkması anlamına gelmez. Bauman’ın (1998) belirttiği gibi “küre-
selleşme” ve “yerelleşme” farklıdır, ancak “aynı madalyonun ayrılmaz iki yüzü”dür.
Bu farklı yönler bireyler için farklı şekillerde anlamlı hale gelir. Buna göre küre-
selleşme, kimileri için yeni fırsatlar kimileri için ise riskler ve sorunlar yaratır. Kü-
reselleşme yalnızca sistemi değil, öncelikle bireyin yaşam dünyasını (Habermas,
1987) ve çocukların günlük yaşamını etkiler, onları değiştirir, ancak her zaman bu

değişim daha iyiye doğru olmayabilir. Küreselleşme; ayrıcalıkların ve yoksunlukların, varlıkların, kaynakların ve iktidarsızlığın, güç ve güçsüzlüğün, özgürlük ve kısıtlamanın yeniden dağılımıdır (Bauman, 1998). Bazıları için daha fazla fırsat anlamına gelse de diğerleri için acımasız bir olgudur. Bu bağlamda erken çocukluk eğitimi hem küresel düzeyde hem de yerel bağlamlarda ele alınması gereken bir gerçekliktir.

Küreselleşme ve uluslararasılaşmayı anlamak ayrıca sosyal yapı içerisinde kültürü anlamayı gerektirir. Sosyal araştırmalarda kültür kavramı, sosyal konu alanlarının ve yapılarının merkezi bir tanımlayıcı yönünü temsil eder. Kültür terimi, ilgili teorik açıklayıcı yaklaşıma bağlı olarak, toplumsal gelişmelerin ve değişimlerin yorumlanması için daha özel bir çerçeve sunar. Bu çerçeve özellikle toplumsal dönüşüm süreçlerinin bilimsel analizleri için geçerlidir. Eğitim sistemindeki değişiklikler yeni kurumsal (neo instiolism) merceğinden analiz edilebilir ve tanımlanabilir. Bu tür açıklayıcı yaklaşımlar, teoride “dünya kültürü teorisi” olarak adlandırılan bağlamda bir kültür kavramına dayanır. Eğitim sistemindeki kurumların dünya çapında yaygınlaşmasına ilişkin uygulamalı çalışmalara bakılarak, özellikle eğitim sisteminde Batılı karakterde küresel olarak paylaşılan değerlerin bulunduğu inanılır. Böylece kurumsallaşmış kurallar ve değerler sistemine dayalı gerçekleşmiş bir dünya toplumu veya dünya kültürü varsayılır (Meyer, 1999; Meyer, Kamens ve Benavot, 2017).

Dünya kültürü içerisinde Knight (2004) uluslararasılaşmayı, “uluslararası, kültürlerarası ya da küresel boyutların, eğitim kurumlarının hedefleri, faaliyetleri ve hizmetleriyle ulusal, sektörel ve kurumsal seviyede entegre edilmesi süreci” olarak tanımlar. Frölich (2006) ise uluslararasılaşmayı, sınır ötesi ilişkiler olarak ifade eder ve uluslararasılaşmanın dönüşümünü üç farklı analitik düzeyde açıklar:

- Araştırma kuruluşları ve eğitim kurumlarının faaliyet gösterdiği değişen çevre ve koşulları tanımladığı makro düzeyde değişim,
- Eğitim kurumlarının faaliyetlerine uluslararası boyut getirme girişimlerini tanımladığı orta düzeyde değişim,
- Uluslararasılaşma, uluslararası işbirliği, yayınlar ve öğrenci hareketliliğine karşılık gelen mikro olgulardır.

Yukarıda ifade edilen uluslararası, kültürlerarası ya da küresel boyutta yani makro, orta ve mikro düzeyde genel olarak eğitimde görülen değişim ve dönüşümler; erken çocukluk eğitimine de yansımaktadır. Erken çocukluk eğitiminde uluslararasılaşma, bu dönemde çocuğa ve eğitime verilen değerlerin yayılmasının örneklerini sunar. Erken öğrenmeye yönelim, dil teşvikine odaklanma, matematiksel ve bilimsel içerikle erken temas gibi. Bu yönelimler ve ulusötesi gelişme-

ler, eğitim alanında ortak bir ulusötesi yani uluslararası kültürün unsurları olarak görülür. Ancak uluslararasılaşma, Batılı değerlerin kasıtlı olarak uygulanmasıyla ilgili değil, sosyal fenomenlerin tanımlanmasıyla ilgilidir (Wiseman ve Chase-Ma-yoral, 2015).

Günümüzde erken çocuklukta eğitim ve bakım hizmetlerinin sağlanmasına yönelik ilgi küresel ölçekte oldukça artmıştır (White, 2008; Miller ve Cameron, 2014; Campbell-Barr ve Bogatić, 2017). Nörobilimdeki yeni gelişmelere paralel olarak erken çocukluk eğitimi hakkındaki fikirlerin küresel aktarımı ile uluslararası fikir paylaşımı konusunun uzun bir geçmişi vardır. Erken çocukluk eğitiminin sosyal refah işlevine yönelik son zamanlardaki küresel ilgi, ‘etkili’ uygulamayı gösteren kanıtlara duyulan gereksinimle erken çocukluk eğitiminin daha fazla incelenmesine yol açmıştır (Campbell-Barr ve Bogatić, 2017). ‘Etkili’ uygulamanın ne anlama geldiği, farklı başlangıç noktalarına ve farklı gündemlere dayalı olsa da hem erken çocukluk eğitimi politikalarının hem de teorisinin altındaki sayısız kuramsal düşünce ve deneysel araştırmanın sonucudur. Bu nedenle, uluslararasılaşma boyutunda ‘etkili’ yorumunun, erken çocukluk eğitiminin çocukların gelişimi ve öğrenmesi üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermeye çalışan bir yorum olduğu söylenebilir.

Erken çocukluk eğitimi, doğumdan itibaren okula başlayana kadar çocuklara sağlanan hizmetleri temsil eder. Ancak küresel bağlamda, erken çocukluk eğitiminin, sadece bu şekilde ifade edilmesi son derece yetersizdir. Okula başlama yaşı, okuldan önce sunulacak hizmetler gibi küresel olarak değişen ve bireyin kendi bakış açısına bağlı olarak, başka bir ülkenin okula başlama yaşı şaşırtıcı, istendik ya da kabul edilebilir olarak görülebilir. Yapısal olarak pek çok farklılık olduğu açıktır. Bunlar; hizmetlerin bütünlüğü mi yoksa bölünmüş mü olduğu (ve hizmetlerin odağında bakım, eğitim ya da eğitim hizmetleri olarak yorumlanması), devlet tarafından ya da özel olarak finanse ediliyorsa, hizmetlerde çalışanların sahip olması gereken nitelikler ve yürürlükte olan (veya olmayabilen) programlar gibi farklılıklardır.

Çocukluğun ve çocukların ne olduğu ve çocukların nasıl bakılması ve eğitilmesi gerektiğine ilişkin fikir ve uygulamalar ülkeler arasında uzun süredir paylaşılmakta (Georgeson, Payler ve Campbell-Barr, 2013) ve birçok erken çocukluk eğitimi öncüsü uluslararası düzeyde kabul görmektedir (Froebel, Rousseau, Montessori ve Vygotsky gibi). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi de dünyada “çocukların değerinin yeniden tanımlanmasına” yol açmış ve küresel paylaşımına neden olmuştur (Kammerman, 2006). Erken çocukluk eğitimi ile ilgili fikirlerin küresel olarak paylaşılmasını, teknolojinin ilerlemesiyle araştırmacıların

ve öğretmenlerin küresel hareketini destekleyen finansman planlarının (Avrupa Komisyonu'ndan Horizon 2020 gibi) desteği de kolaylaştırmıştır.

Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Komisyonu, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), UNICEF ve Dünya Bankası gibi ulusötesi kuruluşlar, farklı ülkelerdeki erken çocukluk eğitimi hizmetlerinin sunumunu destekler ve etkili uygulamaları karşılaştırmada önemli bir rol oynar. Finnemore'un (1993) öne sürdüğü gibi, uluslararası örgütler "uluslararası davranışla ilgili normların ve yakın-sak beklentilerin geliştirildiği" bir ortam sağlar. Uluslararası örgütler, geleneksel yerel tabanlı sosyal çıkar grupları veya sosyal hareketlerin aksine, daha yetkili olarak algılanır ve bu nedenle daha fazla politika ağırlığı sağlar (Akt. Barnett ve Finnemore, 2004). Böylece, erken çocukluk eğitimi özel sorumluluktan kamusal sorumluluğa dönüştüren yeni fikirler için önemli forumlar yaratır. Uluslararası düzeyde sunulan bu hizmetler; erken çocukluk eğitimi hizmetlerinin kalitesini ve bu alandaki kavramsallaştırılmaları etkilemede uluslararası paralellikler sağlar. Örnek olarak, Avrupa Komisyonu tarafından erken çocukluk eğitime yönelik ilk ilgi konusu, anne istihdamını desteklemeye yönelik eşitlik gündemleriyle ebeveynlerin istihdam önündeki engelleri kaldırmak için hizmetlerin miktarı olmuştur (Milotay, 2016). Avrupa Birliği üye devletleri arasında yapılan karşılaştırmalar, Avrupa'da erken çocukluk eğitim hizmetlerinin sağlanmasını genişletmek için etkili olmuştur. Son yıllarda yapılan araştırmalar, sosyo-ekonomik yönden dezavantajlı ailelerden gelen çocukların yaşam refahlarını iyileştiren (European Commission, 2014) erken müdahale olanakları ile çocuklar arasında fırsat eşitliğinin kolaylaştırıldığını ortaya koymuş ve erken çocukluk eğitiminin kalitesine odaklanmıştır (Cohen ve Korintus, 2017).

Eğitim, sosyal kalkınma ve işgücü piyasası politikasını geniş ölçüde kapsayan bir erken çocukluk eğitimi politikası, geleneksel olarak uluslararası düzeyde yaygın ilgi gören bir alan değildir. Aslında erken çocukluk eğitimi politikasının; barış ve güvenlik, ticaret, ekonomik-finance sektör koordinasyonu ve yönetimi, iklim değişikliği ve kirlilik kontrolü (Bernstein, 2001), göç (Barnett ve Finnemore, 2004), hatta bilim ve bilimsel araştırma koordinasyonu gibi uluslararası yönleri bulunur. Erken çocukluk eğitiminin sosyal refaha katkısı, Dünya Bankası, UNICEF ve OECD gibi diğer ulusüstü kuruluşlar tarafından daha fazla gösterilmektedir. Uluslararası kuruluşların ve ulusötesi politika aktörlerinin bu politikaları çerçevelemeleri, bu programlara yönelik geleneksel uzaklığın üstesinden gelebilir ve yeni normların yaratılmasına katkıda bulunabilir. Bu çabalar, ulusal politikaları dikte etme gücüne sahip olmasa da ulusal politikalara katkı sunabilir.

OECD raporları, üye ülkelerin erken çocukluk eğitiminin kültürel olarak hassas bir analizini sunmaya çalışır, yapısal konulardan ulusal yönetişime ilişkin